

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student):Gabriela Žabková.....

Název práce: Renesanční nástěnná malba a sgrafito na fasádách domů v Prachaticích

Oponent:Mgr. Magdalena Hamsíková.....

Posudek oponenta:

Předkládaná práce se věnuje dosud velmi opomíjenému tématu nástěnných maleb a sgrafit zdobících průčelí renesanční architektury. Téma je pojato velmi široce, samotné jádro práce, tedy renesanční nástěnná malba a sgrafita staveb v Prachaticích, je zasazeno do souvislosti dobové fasádové výzdoby v Čechách i v Evropě.

Práci uvádí kapitola věnovaná sgrafitové technice, pojatá s odvoláním na E. H. Gombricha jako „příběh“, tj. od samotných počátků abrazivních technik, přes teoretické zakotvení techniky sgrafita v italské literatuře, až po jeho logické propojení s grafickou technikou a předlohami, z čehož vychází i trefné označení sgrafita jako monumentalizované grafiky. Oceňuji autorčin zájem o restaurování či rekonstrukci daných děl a jejich památkové hledisko, podložené dnes již klasickými studii Aloise Riegla a Maxe Dvořáka, stejně jako zajímavými příklady nepovedeného „restaurování“ a jeho důsledků pro výslednou podobu sgrafit. Tento ostrážitý zřetel k možnému zkomolení původní podoby jednotlivých výjevů a pečlivé mapování stavu dochování se výrazně, a nutno říci velmi pozitivně, projevuje také v katalogu, podrobně pojednávajícím výzdobu renesančních fasád v samotných Prachaticích.

Kapitola, která sleduje sgrafitovou a malovanou výzdobu v evropských městech, zejména v Itálii, podnětně ukazuje zdroje, ze kterých celková koncepce tohoto druhu umění pramenila i v Čechách, a ukazuje, že autorka plně využila svého stipendijního pobytu ve Florencii. Nutno také ocenit autorčino hledisko k pojímání sgrafitové fasády jako obsahově provázaného celku, který odráží subtilní vztah daných námětů k danému majiteli či účelu stavby, jenž se opět velmi případně projevuje v katalogu prachatických staveb. Toto hledisko bylo např. ve starší české literatuře velmi podceněno, čímž bylo rezignováno na hlubší ikonografický a ikonologický výklad.

Právě ten je další silnou stránkou předkládané práce, která se ovšem nesnaží hledat významy tam, kde to rustikálnější forma výzdoby nedovoluje. Autorka se totiž správně drží modelu dvou cest pronikání renesančních forem do Čech, postupuje cestou od města k panovníkovi a ve svém výkladu je důsledně odděluje.

Jádrem a vyvrcholením práce je tedy zmíněný katalog, na který byl čtenář důkladně připravován v úvodních kapitolách, kde nechybí ani uvedení do historie města Prachatic, jeho urbanistický vývoj a přehledné mapky s pojednávajícími lokalitami. Na rozdíl od poněkud zkratkovité předchozí syntézy, kde pochopitelně mohl být představen toliko reprezentativní výběr památek, který by i tak vydal na samostatnou diplomovou práci, přinesla tato část mnohá nová zjištění, a to díky zmíněné kritické analýze stavu dochování a zejména výkladu obsahu jednotlivých celků. Velmi cenným přínosem je také dohledání mnoha grafických předloh k uváděným malbám a sgrafitům. Nechybí však ani přehledné uvedení poznatků dosavadní literatury a vyčerpávající katalogizační údaje ke každé stavbě. V katalogu vyniká zejména výklad výzdoby prachatické staré radnice nebo např. domu čp. 41 (Rumpálovu domu), kde autorka výzdobu uvedla do souvislosti s dobovými událostmi a mnoho jiných.

Práce tak narostla do úctyhodných rozměrů dvousvazkového opusu se zdařilou obrazovou dokumentací, které se k tomuto tématu zatím téměř nedostávalo. Samotná typografická úprava práce je velmi sympatická a přehledná, stejně jako celkové pojetí dané problematiky viděné v souvislostech a v celcích. Přiznám se, že z takové práce má člověk obrovskou radost neboť dané téma bylo dosud v dějinách umění popelkou. Zdá se, že postupně roste generace, která přistoupí k tématu sgrafit a malovaných renesančních fasád s novým pochopením a položí tak základ dalšímu, hlubšímu bádání, které je více než žádoucí.

Mezi drobnosti, které bych práci vytkla, patří např. mnoho gramatických chyb v textu, jež ale jdou nejspíše na vrub časové tísní a nijak práci neubírají na půvabu. Kapitole 3.3. by možná slušel skromnější název „Renesanční sgrafitové a malované fasády domů v Evropě“, než „ve světě“, pozor je třeba dát na přejímání v literatuře stále nesprávně používaného pojmu dřevoryt namísto dřevořez (např. s. 73, 119). Nápis na domě v Eggenburgu „mensch trink und iss // got darneben nit vergis“ bych doporučovala přeložit spíše jako: „človče jez a pij, na Boha přitom nezapomínej“. K syntetickému pojednání malované a sgrafitové výzdoby v Čechách by se daly ještě zmínit např. některé rané příklady jako malovaná výzdoba domů v Pardubicích s iluzivně pojatými postavami vyhlížejícími z oken, jež by dokreslovala obdobně pojaté malby na Krčínově domě v Českém Krumlově, z nejstarších příkladů bych pak doplnila např. malované nádvorní průčelí hradu Žirovnice s monumentální postavou sv. Kryštofa. Uvedené výtky a doplňky jsou však zcela marginální.

Práce je svým přínosem velmi cenná, vřele ji doporučuji k obhajobě a navrhuji zároveň její schválení coby podkladu k udělení titulu PhDr.

Magdaléna Hamsíková